

др Ивана Рибара 91 - 11070 Београд
тел/факс: 011/21 69 368; 22 85 093

**ГОДИШЊИ ПРОГРАМ РАДА
ФОНДА ЗА ЗАШТИТУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
ЗА 2011. ГОДИНУ**

Београд, април 2011.

Уводне одредбе

Фонд за заштиту животне средине основан је Законом о заштити животне средине („Службени гласник РС“, број 135/04) ради обезбеђивања финансијских средстава за подстицање, заштиту и унапређивање животне средине у Републици.

Фонд има својство правног лица.

Фонд послује у складу са Законом којим се уређује буџетски систем.

Фонд за заштиту животне средине је регистрован 25.05.2005. године решењем Трговинског суда у Београду.

Према наведеном закону основни циљеви Фонда за заштиту животне средине (у даљем тексту: Фонд) су финансирање припреме, спровођења и развоја програма, пројеката и других активности у области очувања, одрживог коришћења, заштите и унапређења животне средине, као и у области енергетске ефикасности и коришћења обновљивих извора енергије. Оснивање Фонда као механизма за финансијско посредовање у заштити животне средине, резултат је искуства околних земаља, које су у транзицију ка тржишној привреди кренуле пре нас.

Оснивање Фонда је у складу са препорукама Првог прегледа стања животне средине Економске комисије УН за Европу, као и са обавезом финансирања пројеката у области заштите животне средине и коришћења обновљивих извора енергије, што је оцењено као важан корак у јачању јавних институција и изради, праћењу и спровођењу програмске политике у области заштите животне средине.

Закон о Фонду за заштиту животне средине („Службени гласник РС“, број 72/09) ступио је на снагу 11.09.2009. године. Оснивач Фонда је Република Србија а права и одговорности оснивача врши Влада. Надзор над радом Фонда обавља министарство надлежно за послове животне средине (у даљем тексту: Министарство).

У обављању своје делатности Фонд обезбеђује:

- 1) остваривање циљева и начела заштите животне средине;
- 2) очување природне равнотеже и рационалног коришћења природних вредности;
- 3) услове за одрживо коришћење, заштиту и унапређивање животне средине;
- 4) коришћење обновљивих извора енергије;
- 5) заштиту човека и развој у здравој животној средини.

Законом се уређује функционисање Фонда по новим основама с обзиром да су сетом закона из области животне средине утврђени нови приходи, а самим тим и нове надлежности. С тим у вези јавила се потреба за новим концептом функционисања, односно организације послова из области отпада, амбалаже, рибарства, а у нацрту су и други посебни закони којима се предвиђају приходи који ће се користити преко Фонда (Нацрт закона о водама).

Уводе се нови механизми коришћења средстава Фонда кроз подстицајне мере чије се увођење планира наведеним сетом посебних закона из области животне средине, као и могућност иницирања пројеката од стране Фонда у циљу ефикаснијег реаговања на присутне проблеме у животној средини. Такође, уводе се и нови инструменти финансирања који одговарају потребама савремене економије (зајмови, кредити), као и нове надлежности (пружање услуга из делокруга свога рада).

Доношење закона представља најбоље решење за ефикаснију и потпунију заштиту животне средине, јер се тиме обезбеђује правна сигурност свих привредних субјеката који обављају делатност која загађује животну средину – „загађивача“ , односно унапређује се систем управљања и заштите чиниоца животне средине и остварују се општи циљеви

установљени законом, односно правилна примена установљених начела: примена економских инструмената и других мера којима се унапређује квалитет животне средине.

Циљ је обезбедити потпуну примену принципа „загађивач плаћа”. Ефикасан систем економских инструмената треба да доведе до подстицања смањења загађења, а увођење ефикасних финансијских механизма треба да подстичу улагања у животну средину и обезбеде сигурне изворе финансирања Фонда за заштиту животне средине, као и приходи од управљања слободним новчаним средствима Фонда и финансирање пројеката давањем наменских кредита.

Послови Фонда

Фонд обавља послове у вези са финансирањем припреме, спровођења и развоја програма, пројеката и других активности у области очувања, одрживог коришћења, заштите и унапређивања животне средине, као и у области коришћења обновљивих извора енергије, и то:

- 1) стручне и друге послове у вези са прибављањем, управљањем и коришћењем средстава Фонда;
- 2) иницирање, финансирање и контролу реализације пројеката из делокруга рада Фонда;
- 3) посредовање у вези са финансирањем заштите животне средине и обновљивих извора енергије из средстава страних држава, међународних финансијских институција и тела, као и домаћих и страних правних и физичких лица;
- 4) вођење базе података о програмима, пројектима и другим активностима у области заштите животне средине, обновљивих извора енергије, као и потребним и расположивим финансијским средствима за њихово остваривање;
- 5) подстицање, успостављање и остваривање сарадње са међународним и домаћим финансијским институцијама и другим правним и физичким лицима ради финансирања заштите животне средине, обновљивих извора енергије у складу са Националним програмом заштите животне средине, другим стратешким документима, акционим и санационим плановима и другим плановима и програмима, као и закљученим међународним уговорима за намене утврђене овим законом;
- 6) пружање стручних услуга правним и физичким лицима, на њихов захтев, у припреми пројеката из области заштите животне средине, у складу са уговором, по основу којих стиче приход;
- 7) врши и друге послове у вези са подстицањем и финансирањем заштите животне средине утврђене законом.

Фонд може средства да инвестира у опрему и објекте за намене утврђене законом, којима управља у име и за рачун Републике Србије.

Приход од инвестирања из претходног става уплаћује се на одговарајући консолидовани рачун трезора и користи се преко Фонда.

У обављању послова Фонд има јавна овлашћења у:

- 1) доношењу решења обвезницима плаћања накнада прописаних законом којим се уређује одрживо управљање природним вредностима и заштита животне средине;
- 2) утврђивању ближих услова које морају испуњавати корисници средстава Фонда, услова и начина додељивања средстава, критеријума и мерила за оцењивање предлога пројеката, односно захтева за додељивање средстава, вршењу надзора над реализацијом пројеката, начина праћења наменског коришћења средстава и уговорених права и обавеза, као и других послова од значаја за додељивање и коришћење средстава Фонда, у складу са Законом о Фонду за заштиту животне средине и посебним законом;

3) предлагању мера према корисницима средстава Фонда за ненаменско коришћење средстава и неиспуњавање уговорених права и обавеза.

Фонд доноси средњорочни и годишњи програм рада.

Средњорочним програмом рада утврђује се намена, висина и начин коришћења средстава Фонда.

На средњорочни програм рада сагласност даје Влада и доноси се за период од три године.

На годишњи програм рада сагласност даје Министарство.

Фонд доноси извештај о остваривању програма рада.

Извештај о остваривању програма рада за протеклу годину Фонд доставља Министарству најкасније до 31. марта текуће године али и раније на захтев Министарства.

Општи акти Фонда су статут и други акти којима се на општи начин уређују одређена питања.

Статут Фонда доноси управни одбор Фонда по претходно прибављеном мишљењу Министарства.

Влада даје сагласност на статут Фонда.

Статут Фонда садржи одредбе о називу и седишту Фонда, органима Фонда, њиховој делатности и начину одлучивања органа, заступању и представљању Фонда, правима, обавезама и одговорностима запослених, другим питања од значаја за рад Фонда.

Општим актима Фонда утврђују се услови које морају испуњавати корисници средстава Фонда, услови и начин додељивања средстава Фонда, критеријуми и мерила за оцењивање захтева за додељивање средстава Фонда, начин праћења наменског коришћења средстава и уговорених права и обавеза, начин обављања послова Фонда, као и накнаде за пружање стручних услуга, као и друга питања од значаја за рад Фонда у складу са законом.

Општа акта из претходног става доноси управни одбор Фонда уз претходну сагласност Министарства.

Приходи Фонда

Приходи Фонда остварују се из:

- 1) накнаде за промет врста дивље флоре и фауне, накнаде за упис у регистар у систем ЕМАС, накнаде за загађивање животне средине и накнаде за загађивање животне средине у подручјима од посебног државног интереса;
- 2) наменских средстава буџета Републике Србије остварених по основу накнада у складу са законом;
- 3) средстава остварених по основу међународне билатералне и мултилатералне сарадње на програмима, пројектима и другим активностима у области заштите животне средине и обновљивих извора енергије;
- 4) средстава од управљања слободним новчаним средствима Фонда;
- 5) прилога, донација, поклона и помоћи;
- 6) камата, односно ануитета на кредите;
- 7) накнада за пружање стручних услуга;
- 8) других извора у складу са законом.

Висину накнаде из тачке 7) прописује управни одбор Фонда, уз претходну сагласност Министарства.

Средства остварена од накнаде из тачка 7) уплаћују се на посебан рачун јавних прихода и користе се за рад Фонда.

Коришћење средстава Фонда

Средства Фонда користе се у складу са законом, статутом, програмом рада Фонда, као и Националним програмом заштите животне средине, другим стратешким документима, акционим и санационим плановима, а нарочито за:

- 1) заштиту, очување и побољшање квалитета ваздуха, воде, земљишта и шума, као и ублажавање климатских промена и заштиту озонског омотача;
- 2) санацију одлагалишта отпада, подстицање смањења настајања отпада, рециклажу и поновну употребу отпада;
- 3) увођење чистије производње за рад постројења и обављање активности, као и за рано прилагођавање захтевима заштите животне средине;
- 4) технологије и производе који смањују оптерећење и загађење животне средине;
- 5) заштиту и очување биодиверзитета и геодиверзитета;
- 6) подстицање одрживог коришћења заштићених природних добара;
- 7) подстицање одрживог развоја руралног подручја;
- 8) подстицање коришћења обновљивих извора енергије;
- 9) подстицање чистијег транспорта;
- 10) подстицање одрживих привредних делатности, односно одрживог привредног развоја;
- 11) унапређење система информисања о стању животне средине, праћење и оцењивање стања животне средине, као и увођење система управљања животном средином;
- 12) подстицање образовних, истраживачких и развојних студија, програма, пројеката и других активности, укључујући и демонстрационе активности;
- 13) суфинансирање превентивних и интервентних мера у ванредним околностима загађивања животне средине и оспособљавање за реаговање у случају удеса, укључујући рекултивацију и санацију загађеног простора до кога је дошло као последица акцидента, када је узрочник акцидента непознат или у случајевима који искључују одговорност загађивача;
- 14) рекултивацију и санацију историјског загађења (јаловишта, индустријске депоније сл.);
- 15) суфинансирање програма, пројеката и других активности из области основних геолошких истраживања;
- 16) финансирање програма еколошког образовања и јачања јавне свести о питањима очувања животне средине и одрживог развоја.

Фонд може учествовати и у финансирању програма, пројеката и других активности на територији Републике Србије за намене из претходног става, ако их организују и финансирају међународне организације, финансијске институције и тела или друга страна правна лица.

Корисници средстава Фонда су сва правна и физичка лица која имају седиште, односно пребивалиште на територији Републике Србије.

Средства Фонда додељују се корисницима средстава из претходног става ради финансирања намена утврђених законом путем кредита, подстицајних средстава, дотација, бесповратних средстава и помоћи.

Наведена средства се додељују на основу јавног конкурса који објављује Фонд.

Фонд не расписује јавни конкурс ако као уговорна страна непосредно суфинансира и учествује у реализацији програма, пројеката и других активности, у складу са законом.

Начин коришћења средстава Фонда утврђује се општим актима Фонда у складу са овим законом.

Влада утврђује висину и услове за доделу подстицајних средстава.

У финансирању програма и пројеката путем кредита и подстицајних средстава, Фонд сарађује са банкама и другим финансијским институцијама у складу са законом.

Надлежности Фонда према посебним законима из области животне средине

Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС“, 36/09, 88/10) у члановима 79.-81. дефинисано је да произвођач или увозник производа који после употребе постају посебни токови отпада, плаћа накнаду.

Средства остварена од ове накнаде приход су буџета Републике Србије и наменски се користе за инвестиционе и оперативне трошкове управљања посебним токовима отпада преко Фонда за заштиту животне средине. Влада утврђује производе који после употребе постају посебни токови отпада, образац дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњег извештаја, начин и рокове достављања годишњег извештаја, обвезнике плаћања накнаде, критеријуме за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде, као и спровођење Стратегије и планова управљања отпадом, као и изградња постројења за складиштење, третман и одлагање отпада из надлежности Републике Србије и финансира се из наменских средстава буџета Републике Србије која су приход Фонда за заштиту животне средине, кредита, донација и средстава правних и физичких лица која управљају отпадом, накнада и других извора финансирања, у складу са законом. Спровођење регионалних планова управљања отпадом, као и изградња постројења за складиштење, третман и одлагање отпада из надлежности аутономне покрајине финансира се из наменских средстава буџета аутономне покрајине, кредита, донација и средстава правних и физичких лица која управљају отпадом, накнада и других извора финансирања, у складу са законом. Спровођење регионалних и локалних планова управљања отпадом, као и изградња постројења за складиштење, третман и одлагање отпада из надлежности јединица локалне самоуправе финансира се из наменских средстава буџета јединица локалне самоуправе, кредита, донација и средстава правних и физичких лица која управљају отпадом, накнада и других извора финансирања, у складу са законом. Такође је дефинисано да Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе користи наменска средства овог закона преко Фонда за заштиту животне средине, односно преко посебних рачуна, у складу са одлуком скупштине аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе. Из прихода Фонда за заштиту животне средине, односно посебних рачуна финансирају се програми, пројекти и друге инвестиционе и оперативне активности из области управљања отпадом, и то:

- 1) изградња постројења за управљање отпадом;
- 2) унапређење организације управљања отпадом;
- 3) управљање истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним уљима, отпадним гумама, отпадом од електричних и електронских производа, отпадом од флуоресцентних цеви које садрже живу и отпадним возилима;
- 4) подстицање одвојеног сакупљања отпада;
- 5) подстицање тржишта рециклираних материјала;
- 6) имплементација регионалних планова управљања отпадом из члана 12. овог закона;
- 7) развој информационог система за управљање отпадом;
- 8) помоћ у развоју и примени нових технологија за третман отпада;
- 9) санација дугогодишњег загађења отпадом;
- 10) програме образовања и јачања свести јавности о питањима заштите животне средине и управљања отпадом;
- 11) друге трошкове, у складу са законом.

Законом о амбалажи и амбалажним отпадом („Службени гласник РС“, 36/09), у члану 43, уређено је да испоручилац који амбалажу или упакован производ ставља у промет на територији Републике Србије, плаћа накнаду. Накнада се одређује према врсти, количини, саставу и намени амбалаже, материјалу од којег је амбалажа израђена, као и у односу на националне циљеве. Средства остварена од ове накнаде приход су буџета Републике Србије и користе се наменски за управљање отпадом преко Фонда за заштиту животне средине, у

складу са законом. Влада прописује ближе критеријуме за обрачун накнаде и ослобађање од плаћања накнаде, обвезнике плаћања, висину накнаде, као и начин обрачунавања и плаћања накнаде, у року од једне године од дана ступања на снагу закона, што је дефинисано у члану 54.

Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, 36/09) уређује да рибарско подручје може да се уступи на коришћење привредном друштву или јавном предузећу односно кориснику које испуњава одређене услове, а у члану 6. да се рибарско подручје уступа на коришћење уз накнаду. Накнада за коришћење рибарског подручја приход је буџета Републике Србије и користи се преко Фонда за заштиту животне средине, а накнада за коришћење рибарског подручја на територији аутономне покрајине, приход је буџета аутономне покрајине и користи се преко покрајинског буџетског фонда за заштиту животне средине. Висина ове накнаде износи 15% од новчаног износа трошкова за издавање дозволе за привредни риболов и 10% од новчаног износа трошкова за издавање дозволе за рекреативни риболов (годишње, дневне и вишедневне). Средства од накнаде за коришћење рибарског подручја користе се наменски за заштиту, унапређење и одрживо коришћење рибљег фонда.

Законом о водама („Службени гласник РС“, 30/10), у члану 164. прописано је да се накнада за загађивање вода плаћа за непосредно или посредно загађивање воде. Обвезник плаћања накнаде за загађивање вода је правно лице, предузетник, односно физичко лице које:

- 1) је власник пловног објекта;
- 2) испушта отпадне воде у сопствену канализацију, водоток, канале, језеро, акумулацију и слично;
- 3) врши сакупљање, одвођење и пречишћавање отпадних и атмосферских вода системом јавне канализације;
- 4) испушта на пољопривредно, грађевинско или шумско земљиште загађујуће супстанце које на непосредан или посредан начин загађују воде;
- 5) производи, односно увози ђубрива и хемијска средства за заштиту биља и уништавање корова, као и детерџенте на бази фосфата.

Накнада за загађивање вода плаћа се:

- 1) у проценту од цене обавезног осигурања пловног објекта и плаћа се при регистрацији пловног објекта;
 - 2) за отпадне воде - према количини (m^3), врсти, количини и особини емисије из извора загађивања;
 - 3) за расуте загађиваче - по произведеној, односно увезеној количини ђубрива и хемијских средстава за заштиту биља и уништавање корова (кг), као и детерџената на бази фосфата (кг).
- Накнада за загађивање вода повећава се у случају да је реципијент заштићена област из члана 110. Закона о водама. Накнада за загађивање вода умањује се ако се отпадне воде пречишћавају, у складу са ефектима пречишћавања.

Чланом 167. Закона о водама прописано је да су средства остварена од накнада за загађивање вода приход буџета Републике Србије и користе се наменски преко Фонда за заштиту животне средине за финансирање послова из члана 150. став 1. тачка 3) Закона о водама (заштита вода од загађивања).

Постојеће стање животне средине

Република Србија се суочава са великим изазовима у унапређивању система заштите животне средине, у оквиру темељних друштвено-економских реформи ка тржишној економији

и грађанском друштву. Овај процес подразумева унапређење досадашње политике заштите животне средине и секторских политика ка управљању заштитом животне средине и природним ресурсима на принципима одрживог развоја.

Законом о заштити животне средине ("Сл. гласник РС», број 135/04, 36/09) уређује се интегрални систем заштите животне средине којим се обезбеђује остваривање права човека на живот и развој у здравој животној средини и уравнотежен однос привредног развоја и животне средине у Републици Србији. Њиме су регулисани нарочито:

- критеријуми и услови за одрживо коришћење и заштиту природних ресурса и добара;
- заштита животне средине (ваздух, вода, земљиште, шуме, заштићена природна добра, отпад, опасне материје, јонизујуће зрачење, бука и вибрације);
- мере и услови заштите животне средине (превентивне): планирање и изградња; услови за рад постројења и инсталација; стандарди квалитета животне средине и стандарди емисије (граничне вредности имисија и емисија); забране и ограничења; систем управљања заштитом животне средине; стандарди за технологије, производе, процесе и услуге; еколошки знак;
- санационе мере;
- систем издавања дозвола, сагласности и одобрења;
- поступање са опасним материјама и заштита од хемијског удеса;
- праћење стања животне средине (мониторинг и информациони систем);
- информисање и учешће јавности у доношењу одлука;
- економски инструменти заштите животне средине;
- одговорност за загађивање;
- управни надзор;
- казнена политика.

Стање животне средине у Републици Србији као резултат, како природних процеса, тако и привредног развоја, није задовољавајуће. Анализа квалитета ваздуха, воде, земљишта, биолошке разноврсности итд., условљених степеном развоја индустрије, енергетике, саобраћаја итд., полазна су основа за будућу акцију остваривања еколошких циљева, односно остваривање права човека на живот и развој у здравој животној средини и уравнотежени однос привредног развоја и животне средине.

Велика биолошка разноврсност у Србији условљена је биогеографским положајем, отвореношћу територије према другим регионима у окружењу, као и историјским процесима флорогенезе и фауногенезе у последњих неколико стотина хиљада година. Изузев равничарских делова Панонске низије на северу, Србија се највећим делом налази на Балканском полуострву, које је једно од тзв. «врућих» тачака, односно центара биодиверзитета Европе. Процењује се да у Србији постоји око 1000 биљних заједница. Балкански ендемити чине 8,06% флоре Србије (287 таксона), а локални ендемити 1,5% (59 врста). Бројност и разноврсност фауне је такође изразито висока. Укупан број сисара, птица гнездарица, гмизаваца, водоземаца и риба, чини око 43,3% укупног броја ових група животиња у Европи. Бројне врсте су терцијарни, глацијални, бореални реликти а клисуре и кањони источне и западне Србије представљају најзначајније рефугијуме терцијарне вегетације на Балканском полуострву. Укупна површина заштићених природних подручја износи око ,2% територије Србије. Националних паркова има 5, паркова природе 16, предела изузетних одлика 16, резервата природе 72, споменика природе 284 и културно-историјских предела 37. У Србији је заштићено 215 биљних и 426 животињских врста као природних реткости. Као подручја од међународног значаја према критеријумима Рамсарске конвенције заштићени су специјални резервати природе: Лудашко језеро, Обедска бара, Стари Бегеј – Царска бара, Слано копово, Пештерско поље, Лабудово окно, Горње подунавље, Засавица и Власина, као предео изузетних одлика, а према Конвенцији о природном и културном наслеђу Голија-Студеница, као

резерват биосфере. Геодиверзитет је у Србији под притиском разних антропогених активности и употребе земљишта, као што су рударство, стамбена изградња или изградња индустријских постројења, изградња путева, пољопривреда, шумарство, енергетски сектор и др.

Индустријализација земље је повећала загађење и допринела деградацији животне средине. Главне изворе загађивања ваздуха чине: термоенергетски објекти (термоелектране, топлане), рафинерије нафте, објекти хемијске, металопрерађивачке и минералне индустрије, саобраћај, индивидуалне котларнице и ложишта, неодговарајуће складиштење, депоније отпада укључујући и флотацијаска јаловишта и др. Загађење ваздуха из тачкастих извора је последица застарелих технологија, недостатка постројења за пречишћавање димних гасова и ниске енергетске ефикасности постројења у сектору енергетике и индустрије и лошег квалитета горива за грејање. Узроци загађења ваздуха из мобилних извора су лош квалитет моторног горива (оловни бензин), употреба старих возила која се лоше одржавају и возила без катализатора, као и неадекватни технички стандарди за возила.

Земљишта Републике Србије су веома хетерогена, као резултат различитости геолошке подлоге, климе, вегетације и педофауне. У циљу очувања диверзитета у оквиру интегралног система заштите животне средине потребно је да се прати стање и начин коришћења земљишта, идентификују осетљива и оптерећена подручја, дефинише степен и карактеристике загађења земљишта. Загађење земљишта настаје из локализованих извора загађења, као што су индустријски објекти, и преко дифузног загађења и ерозијом земљишта. Локално загађење земљишта заступљено је у подручјима интензивне индустријске активности, неадекватних одлагалишта отпада, рудника, на местима различитих инцидената (око 20 % земљишта може се рангирати као земљиште умањеног квалитета).

Република Србија располаже довољним количинама вода за задовољавање својих потреба за водом, али само у случају да се оне на рационалан начин користе, штите од загађивања, узму у обзир утицаји климатских промена, као и да се изграде неопходни објекти за изравнање просторне и временске неравномерности протикања.

Када је у питању загађење вода у Србији, кључне изворе загађења представљају нетретиране индустријске и комуналне отпадне воде, дренажне воде из пољопривреде, оцедне и процедурне воде из депонија, као и загађења везана за пловидбу рекама и рад термоелектрана. Процент домаћинстава прикључених на јавну канализациону мрежу 2002. године износио је 33%, а 2008. године 35,03%. У Републици Србији је око 75% градског становништва повезано на јавни канализациони систем, док тај показатељ износи само 9% за сеоско становништво.

Циљеви заштите животне средине и мере за побољшање стања

Национални програм заштите животне средине предвиђа стратешки оквир за одређивање циљева, обухватајући анализу идентификованих проблема и њихових узрока, успостављање начела одрживог развоја и потребе приближавања Европској Унији, начела загађивач плаћа, начела превенције и др., као и анализу предности, односно слабости везаних за животну средину.

У креирању и имплементацији Националног програма примењена су начела:

Начело одрживог развоја - Начело одрживог развоја је дефинисано на Конференцији Уједињених нација о животној средини и развоју одржаној у Рио де Жанеиру 1992. године.

Одрживи развој је развој који задовољава потребе садашње генерације без угрожавања потреба будућих генерација за живот у оквиру капацитета животне средине. То подразумева да је одрживи развој усклађени систем техничко-технолошких, економских и друштвених активности у укупном развоју у којем се на принципима економичности и разумности користе природне и створене вредности Републике Србије са циљем да се сачува и унапреди квалитет животне средине за садашње и будуће генерације.

Одрживи развој је дугорочни концепт који подразумева стални економски раст који обезбеђује смањење сиромаштва, праведну расподелу богатства, унапређење здравствених услова и квалитета живота, уз смањење нивоа загађења на ниво капацитета чинилаца животне средине, спречавање будућих загађења и очување биодиверзитета.

Полазећи од концепта одрживог развоја, Програм обезбеђује решавање кључних националних проблема заштите животне средине који су усклађени са економским и друштвеним развојем.

Начело очувања природних вредности - У остваривању циља одрживог развоја кроз начело очувања природних вредности потребно је обезбедити поштовање принципа одрживог коришћења природних вредности и супституције. На основу Закона о заштити животне средине ("Службени гласник РС", број 135/04 и 36/09) биће донета Национална стратегија одрживог коришћења природних ресурса и добара.

Природне вредности користе се под условима и на начин којима се обезбеђује очување вредности геодиверзитета, биодиверзитета, заштићених природних добара и предела. Обновљиви природни ресурси користе се под условима који обезбеђују њихову трајну и ефикасну обнову и стално унапређивање квалитета.

Необновљиви природни ресурси користе се под условима који обезбеђују њихово дугорочно економично и разумно коришћење, укључујући ограничавање коришћења стратешких или ретких природних ресурса и супституцију другим расположивим ресурсима, композитним или вештачким материјалима. Супституција се посебно односи на супституцију фосилних горива и необновљивих извора енергије обновљивим материјалима и материјалима/енергијом добијеном из отпада.

Начело интегралности - Државни органи, органи аутономне покрајине и органи јединице локалне самоуправе обезбеђују интеграцију заштите и унапређивања животне средине у све секторске политике спровођењем међусобно усаглашених планова и програма и применом прописа кроз систем дозвола, техничких и других стандарда и норматива, обезбеђењем финансирања, подстицајним и другим мерама заштите животне средине. Ово начело захтева да се питања заштите животне средине укључе у друге секторске политике као што је индустрија, пољопривреда, енергетика, транспорт, социјална политика итд. Заштита животне средине треба да буде саставни део друштвеног и економског развоја.

Начело «загађивач плаћа» - Ово је једно од кључних начела које је усмеравало развој Програма. Загађивач плаћа накнаду за загађивање животне средине када својим активностима проузрокује или може проузроковати оптерећење животне средине, односно ако производи, користи или ставља у промет сировину, полупроизвод или производ који садржи штетне материје по животну средину. Загађивач, у складу са прописима, сноси укупне трошкове настале угрожавањем животне средине који укључују трошкове ризика по животну средину и трошкове уклањања штете нанете животној средини. Интернализација штете настале услед загађења даје велики подстицај, посебно индустрији, да смањи и спречи загађење.

Начело «корисник плаћа» - Ово начело промовише да је свако ко користи природне вредности дужан да плати реалну цену за њихово коришћење, санацију и ремедијацију простора.

Начело примене подстицајних мера - Државни органи, органи аутономне покрајине, односно органи јединица локалне самоуправе предузимају мере за смањење притисака на животну средину применом економских и других мера, избором најбољих доступних техника, постројења и опреме која не захтева прекомерне трошкове и избором производа и услуга.

Начело превенције и предострожности - Начело превенције промовише превенцију загађења животне средине као ефикасније од решавања проблема загађења када до њега дође.

Начело предострожности промовише избегавање активности које представљају опасност по животну средину или здравље људи.

Свака активност мора бити планирана и спроведена на начин да: проузрокује најмању могућу промену у животној средини, представља најмањи ризик по животну средину и здравље људи, смањи оптерећење простора и потрошњу сировина и енергије у изградњи, производњи, дистрибуцији и употреби, укључи могућност рециклаже, спречи или ограничи утицај на животну средину на самом извору загађивања.

Начело предострожности остварује се проценом утицаја на животну средину и коришћењем најбољих доступних техника и технологија.

Непостојање пуне научне поузданости не може бити разлог за непредузимање мера спречавања деградације животне средине у случају могућих или постојећих значајних утицаја на животну средину.

Начело подизања нивоа свести о значају заштите животне средине - Ово начело истиче важност образовања о заштити животне средине у циљу повећања нивоа разумевања проблема заштите животне средине од стране јавности и јачања интересовања за питања животне средине. Унапређивање животне средине се не може ефикасно спровести без активног учешћа целог друштва.

Начело информисања и учешћа јавности - У остваривању права на здраву животну средину свако има право да буде благовремено и потпуно обавештен о стању животне средине и да учествује у поступку доношења одлука чије би спровођење могло да утиче на животну средину. Подаци о стању животне средине су јавни.

Планирани приходи Фонда за 2011. годину

Приходи Фонда тренутно се остварују по основу:

- накнаде за промет дивље флоре и фауне, у складу са чл. 27. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр. 135/04, 36/09) и Уредбом о стављању под контролу коришћења и промета дивље флоре и фауе („Службени гласник Републике Србије“, бр. 31/05) и
- накнаде за загађивање животне средине која обухвата накнаду за возила на моторни погон, супстанце које оштећују озонски омотач, емисије оксида сумпора, оксида азота, прашкасте материје и произведени или одложени отпад, у складу са чл. 85. Закона о заштити животне средине, Уредбом о врстама загађивања, критеријумима за обрачун накнаде за загађивање животне средине и обвезницима, висини и начину обрачунавања и плаћања накнаде („Службени гласник Републике Србије“, бр. 113/05, 6/07, 8/10 и 102/10) и Правилником о утврђивању усклађених износа накнаде за загађивање животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр.7/09).
- накнада за посебне токове отпада према Уредби о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњег извештаја, начину и роковима достављања

годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнаде, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде („Службени гласник Републике Србије“, бр.54/10).

- накнада за коришћење рибарског подручја према Закону о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, 36/09)

Приход остварен по основу накнаде за промет дивље флоре и фауне, накнада за посебне токове отпада и накнада за коришћење рибарског подручја у целости припада Фонду, за разлику од накнаде за загађивање животне, која се дели тако што Фонду припада 60% прихода, а 40% приход је јединице локалне самоуправе на чијој територији се налази загађивач.

Законом о Фонду за заштиту животне средине предвиђено је да се приходи Фонда могу остваривати и по основу пружања стручних услуга правним и физичким лицима у припреми пројеката из области заштите животне средине.

У следећој години очекује се доношење нових подзаконских аката, те допуна и имплементација постојећих у циљу увођења плаћања накнада које су прописане законима.

На основу Закона о водама Влада ће донети уредбу којом ће се утврдити висина накнаде за воде, умањење накнаде за загађење вода ако се отпадне воде пречишћавају у складу са ефектима пречишћавања, као и висину надокнаде трошкова обрачуна и задужења обвезника плаћања.

Уредбом о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњем извештају, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнада, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде („Службени гласник РС“, број: 89/09) утврђено је плаћање накнаде за гуме од моторних возила и остале сличне производе, производе који садрже азбест, батерије и акумулаторе, минерална и синтетичка уља и мазива, електричне и електронске производе. У току наредне године уредба ће се допунити тако што ће се увести накнаде и за остале посебне токове отпада.

На основу Закона о амбалажном отпаду донета је Уредба о критеријумима за обрачун накнаде за амбалажу или упакован производ и ослобађање од плаћања накнаде, обвезницима плаћања, висини накнаде, као и начину обрачунавања и плаћања накнаде („Службени гласник РС“, број: 8/10), чија се имплементација очекује у наредној години.

Законом о изменама и допунама закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, број: 36/09) уведена је накнада за загађивање животне средине на подручјима од посебног државног интереса у области заштите животне средине (члан 85а). Средства остварена од ове накнаде приход су буџета Републике у висини од 80% а у висини од 20% приход су буџета јединице локалне самоуправе. Влада утврђују подручја од посебног државног као и висину и начин плаћања накнаде за загађивање животне средине на овим подручјима. Доношење наведене уредбе очекује се у наредној години.

Средњорочним програмом рада Фонда за период 2010-2012 године процењени су укупни приходи Фонда у 2011. години у износу од 13.291.200.000 динара. У оквиру тог износа планиран је приход по основу тада постојећих накнада у износу од 2.785.000.000 динара (пројектовано Финансијским планом Фонда за 2010. годину који је усвојен пре Средњорочног програма рада Фонда за период 2010-2012 године) и приход од нових накнада у износу од 10.506.200.000 динара. Приликом доношења Средњорочног програма рада Фонда за период 2010-2012 године извршена је процена прихода на основу расположивих података из Стратегије управљања отпадом, усвојених подзаконских аката који уређују ове накнаде и предлога подзаконских аката чије је усвајање у току.

У складу проценама из Средњорочног програма рада Фонда за период 2010-2012 године, Финансијским планом Фонда за 2011. годину дата је процена прихода у 2011. години у износу од 13.291.200.000 динара.

Преглед процењених прихода према врстама накнада дат је у следећој табели.

Табела 1: Процењени приходи за 2011. годину

НАКНАДА	ПРАВНИ ОСНОВ	ПРИХОД У 2011.
Накнада за промет дивље флоре и фауне	чл.27. Закона о заштити животне средине (Сл.гласник РС“, 134/04, 36/09)	70.000.000
Накнада за власнике моторних возила	Уредба о врстама загађивања, критеријумима за обрачун накнаде за загађивање животне средине и обвезницима, висини и начину обрачунавања и плаћања накнаде („Службени гласник РС“, бр. 113/05, 6/07)	705.000.000
Накнада за емисије SO ₂ , NO ₂ , прашкасте материје, произведени или одложени отпад	Уредба о врстама загађивања, критеријумима за обрачун накнаде за загађивање животне средине и обвезницима, висини и начину обрачунавања и плаћања накнаде („Службени гласник РС“, бр. 113/05, 6/07)	1.500.000.000
Накнада за супстанце које оштећују озонски омотач	Чл. 85. Закона о заштити животне средине и Уредба о врстама загађивања, критеријумима за обрачун накнаде за загађивање животне средине и обвезницима, висини и начину обрачунавања и плаћања накнаде („Службени гласник РС“, бр. 113/05, 6/07)	10.000.000
Накнада за пружање стручних услуга Фонда за заштиту животне средине	Чл.16. Закона о Фонду за заштиту животне средине („Сл. гласник РС“, 72/09)	500.000.000
Накнада за загађивање животне средине у подручјима од посебног државног интереса у области заштите животне средине	Чл. 85а Закона о заштити животне средине (Сл.гласник РС“, 134/04, 36/09)	150.000.000
Накнаде за посебне токове отпада	Уредба о производима који после употребе постају посебни токови отпада.... („Сл. гласник РС“, 89/09)	10.315.200.000
Накнада за стављање амбалаже у промет	Чл. 43. Закона о амбалажи и амбалажном отпадом („Службени гласник РС“, 36/09),	1.000.000
Накнада за коришћење рибарског	Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, 36/09)	40.000.000

подручја		
УКУПНО		13.291.200.000

Приходи остварени у износу већем (или мањем) од процењеног износа исказаног у табели, могу се у складу са Законом о буџетском систему, користити до нивоа до кога су та средства и остварена, а за намене утврђене овим програмом. На промену износа процењених прихода може да утиче увођење нових накнада, повећање односно смањење броја загађивача који ће плаћати накнаду, смањење или повећавање загађивања, као и примена Споразума о стабилизацији и придруживању са Европском Унијом, који би Србији, као земљи кандидату за прикључење, омогућио приступ европским фондовима (кохезиони, структурни) за финансирање заштите животне средине, коришћења обновљивих извора енергије, евентуални билатерални аранжмани замене државног дуга за инвестирање у заштиту животне средине, измене подзаконских аката итд.

План финансирања пројеката у 2011. години

Приоритет у финансирању Фонда и даље остаје решавање проблема управљања чврстим комуналним отпадом што је одређено и закључком Владе 05 Бр.352-3744/2005-001.

Остале области у које ће Фонд улагати средства одређене су Средњорочним програмом рада Фонда за период 2010-2012 године, а на основу Закона о Фонду за заштиту животне средине и посебних закона из области животне средине.

Према Закону о Фонду за заштиту животне средине („Службени гласник РС“, 72/09) средства Фонда користе се нарочито за:

- 1) заштиту, очување и побољшање квалитета ваздуха, воде, земљишта и шума, као и ублажавање климатских промена и заштиту озонског омотача;
- 2) санацију одлагалишта отпада, подстицање смањења настајања отпада, рециклажу и поновну употребу отпада;
- 3) увођење чистије производње за рад постројења и обављање активности, као и за рано прилагођавање захтевима заштите животне средине;
- 4) технологије и производе који смањују оптерећење и загађење животне средине;
- 5) заштиту и очување биодиверзитета и геодиверзитета;
- 6) подстицање одрживог коришћења заштићених природних добара;
- 7) подстицање одрживог развоја руралног подручја;
- 8) подстицање коришћења обновљивих извора енергије;
- 9) подстицање чистијег транспорта;
- 10) подстицање одрживих привредних делатности, односно одрживог привредног развоја;
- 11) унапређење система информисања о стању животне средине, праћење и оцењивање стања животне средине, као и увођење система управљања животном средином;
- 12) подстицање образовних, истраживачких и развојних студија, програма, пројеката и других активности, укључујући и демонстрационе активности;

13) суфинансирање превентивних и интервентних мера у ванредним околностима загађивања животне средине и оспособљавање за реаговање у случају удеса, укључујући рекултивацију и санацију загађеног простора до кога је дошло као последица акцидента, када је узрочник акцидента непознат или у случајевима који искључују одговорност загађивача;

14) рекултивацију и санацију историјског загађења (јаловишта, индустријске депоније сл.);

15) суфинансирање програма, пројеката и других активности из области основних геолошких истраживања;

16) финансирање програма еколошког образовања и јачања јавне свести о питањима очувања животне средине и одрживог развоја.

Према наведеном закону средства Фонда могу се користити и за друге активности а у складу са законом, статутом, програмом рада Фонда, Националним програмом заштите животне средине, другим стратешким документима, акционим и санационим плановима, као и за финансирање програма, пројеката и других активности на територији Републике Србије за горе наведене намене, ако их организују и финансирају међународне организације, финансијске институције и тела или друга страна правна лица.

Фонд ће такође финансирати активности у складу са Законом о управљању отпадом („Службени гласник РС“, 36/09), и то:

- 1) изградња постројења за управљање отпадом;
- 2) унапређење организације управљања отпадом;
- 3) управљање истрошеним батеријама и акумулаторима, отпадним уљима, отпадним гумама, отпадом од електричних и електронских производа, отпадом од флуоресцентних цеви које садрже живу и отпадним возилима;
- 4) подстицање одвојеног сакупљања отпада;
- 5) подстицање тржишта рециклираних материјала;
- 6) имплементација регионалних планова управљања отпадом из члана 12. овог закона;
- 7) развој информационог система за управљање отпадом;
- 8) помоћ у развоју и примени нових технологија за третман отпада;
- 9) санација дугогодишњег загађења отпадом;
- 10) програме образовања и јачања свести јавности о питањима заштите животне средине и управљања отпадом;
- 11) друге трошкове, у складу са законом.

Фонд ће финансирати активности у складу са Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда („Службени гласник РС“, 36/09) и то за заштиту, унапређење и одрживо коришћење рибљег фонда.

У складу са чланом 167. Закона о водама средства остварена од накнада за загађивање вода финансираће се заштита вода од загађивања.

Средњорочни програм рада Фонда за период 2010-2012 дефинисао је и приоритетне циљеве у наведеном периоду и то:

1. Решавање постојећих проблема управљања отпадом, успостављањем савремених метода управљања, прихватљивих за животну средину и економски стимулативних, кроз развој инфраструктуре, санирањем постојећих оптерећења, постепеним смањивањем настајања отпада, поновном употребом и рециклажом. Изузетно лоше затечено стање управљања отпадом, намеће га као приоритет број један у политици средњорочног финансирања заштите животне средине и подразумева дефинисање хијерархије управљања отпадом, коришћење најбоље доступних технологија које не изискују претеране трошкове, успостављање одговорности произвођача за животни

циклус производа, изградњу инфраструктуре за збрињавање отпада на регионалном принципу, подстицање образовања свих друштвених слојева, приhvатање вредности европских интегративних процеса и приближавање прикључењу Европској Унији, као и отклањање недостатака досадашње политике и праксе управљања отпадом.

2. Подстицање чистије производње, односно смањење настајања отпада, емисија штетних гасова (SO₂, NO_x, CO₂) и емисија отпадних вода из производних процеса, као последица застареле технологије, лоших режима рада и неквалитетних филтера, или њихове неправовремене замене, финансирање чистије технологије, ефикаснијег коришћења сировина, ефикаснијег коришћења енергије, производњу еколошки прихватљивих производа, коришћење отпада као енергента, уградњу филтера у производне процесе, подстицање технологија и производа који смањују оптерећење и загађење животне средине.
3. Заштита и побољшање квалитета ваздуха, воде, земљишта и шума, као и озонског омотача и ублажавање климатских промена.
4. Заштита природних добара, односно њихово одрживо коришћење, контролисана експлоатација и истраживање минералних сировина, контролисана експлоатација шума, заштита биолошке разноврсности, екосистема и станишта, природних мочвара, ловног и риболовног потенцијала, чије коришћење подразумева и њихово обнављање, као и развој руралних подручја као значајних ресурса развојне политике у Републици.
5. Коришћење обновљивих извора енергије, сунца, ветра, биомасе, геотермалне енергије.
6. Подстицање образовних, истраживачких и развојних студија, програма, пројеката и других активности, укључујући и демонстрационе активности невладиног сектора.

У следећој табели приказане су приоритетне области за финансирање у 2011. години.

Табела 2. - Приоритетне области за финансирање у 2011.

I	Управљање отпадом – комунално опремање (набавка наменских возила, посуда за одвојено сакупљање отпада)
II	Управљање отпадом – подстицање одвојеног сакупљања и третмана отпада – посебних токова отпада
III	Управљање отпадом – подстицање изградње капацитета за складиштење и третман отпада – посебних токова отпада
IV	Управљање отпадом – изградња регионалних депонија, санација постојећих одлагалишта отпада, изградња сакупљачких станица за посебне токове отпада, израда ПТД, израда стратешких докумената
V	Управљање отпадом – унапређење система управљања отпадом, увођење нових технологија, гразличите могућности искоришћавања отпада, збрињавање

	опасног отпада
VI	Ваздух – заштита и унапређење квалитета ваздуха, мониторинг квалитета ваздуха, смањење емисија штетних гасова (NOx, SOx, CO ₂)
VII	Вода – заштита и унапређење квалитета вода, израда ПТД за постројења за прераду отпадних вода, изградња постројења за прераду отпадних вода, смањење емисија отпадних вода из производних процеса, увођење нових технологија у области заштите вода
VIII	Земљиште – заштита и унапређење квалитета земљишта, ремедијација, санација и рекултивација девастираних подручја
IX	Заштита природе – унапређење и одрживо управљање заштићеним природним добрима, заштита и побољшање квалитета шума, заштити одрживо коришћење рибљег фонда, истраживање и одрживо коришћење минералних сировина, заштита биолошке разноврсности – заштита биљног и животињског света, заштита геодиверзитета
X	Обновљиви извори енергије – подстицање и унапређење коришћења обновљивих извора енергије – биомасе, сунчеве енергије, геотермалне енергије, ветра, воде
XI	Чистије технологије – подстицање технологија и производа који смањују оптерећење и загађење животне средине, подстицање ефикаснијег коришћења сировина, енергије и еколошки прихватљивих производа, чистији транспорт, коришћење отпада као енергента
XII	Едукација – сарадња са невладиним организацијама
XIII	Едукација – сарадња са стручним и научним институцијама
XIV	Остало – ставке обухваћене Законом о Фонду и осталим посебним законима

Фонд ће у 2011. години наставити финансирање набавке комуналних возила у сарадњи са банком Интеса, које је започето у 2010. години а до расподеле опредељених средстава Отвореним позивом пословним банкама у износу од 200.000.000,00 динара. По овом позиву Фонд јавним и приватним комуналним предузећима (којима су јединице локалне самоуправе одлукама скупштина општина повериле послове сакупљања, превоза и депоновања отпада) исплаћује бесповратна средства у износу 20% набавне цене возила без ПДВ-а а највише до износа од 3.000.000,00 динара по појединачном кредиту, уколико им је банка одобрила кредит за набавку комуналног возила.

На основу Уредбе о висини и условима за доделу подстицајних средстава („Службени гласник РС“, бр. 88/09, 67/10 и 101/10) Фонд ће расписати јавни конкурс за доделу подстицајних средстава за оператере постројења за третман отпада.

Наставиће се помоћ рециклажној индустрији у подизању капацитета за сакупљање, складиштење, транспорт и третман отпада.

За приватни сектор Фонд ће расписати јавни конкурс за доделу кредита који ће се одобравати под условима који су знатно повољнији од тржишних.

У циљу подстицања чистијег транспорта и смањења загађивања ваздуха Фонд ће расписати Отворени позив ауто кућама за учешће у програму доделе бесповратних средстава у циљу подстицања куповине еколошки прихватљивих возила. Фонд ће ауто кућама које се јаве на овај позив исплаћивати износ од 100.000,00 динара у апсолутном износу за свако продато возило на електрични погон, на хибридни погон и возило са емисијом CO₂ (угљен-диоксид) испод 100 г/км (у комбинованом циклусу).

Планира се расписивање јавног конкурса за јединице локалне самоуправе за набавку контејнера за комунални отпад, контејнера за одвојено сакупљање амбалажног отпада и подземних контејнера, као и јавног конкурса за суфинансирање израде техничке документације за изградњу постројења за прераду отпадних вода.

Расписаће су и јавни конкурс за суфинансирање пројеката едукативног карактера у области заштите животне средине чији су носиоци невладине организације (удружења грађана).

Одлуком Управног одбора Фонда овластиће се директор Фонда да доноси Одлуке о додели средстава ради финансирања пројеката чија вредност не прелази износ од 100.000,00 динара и највише до укупног износа од 1.000.000,00 динара годишње.

Фонд ће финансирати и све остале пројекте из своје надлежности на основу члана 18. став 4. Закона о Фонду за заштиту животне средине, а у складу са расположивим средствима.

Наставиће се и посредно финансирање програма и пројеката из надлежности Фонда кроз доделу средстава Министарству животне средине и просторног планирања за суфинансирање акције „Очистимо Србију 2011“ динара и Покрајинском секретаријату за заштиту животне средине и одрживи развој АП Војводине.

Отпад

Настајање отпада је резултат укупне економске активности сваке државе, и као такво је у директној корелацији са националном економијом. Настајање комуналног отпада зависи од степена индустријског развоја, животног стандарда, начина живота, социјалног окружења, потрошње и других параметара сваке појединачне заједнице. Из тог разлога се количина насталог отпада може значајно разликовати међу државама, а такође и у оквиру једне државе.

Република Србија обухвата површину од 88.361 km². У Србији постоје две аутономне покрајине, Војводина (21.506 km²) на северу и Косово и Метохија (10.887 km²) на југу. АП Косово и Метохија је под привременом међународном управом, према Резолуцији 1244 Савета безбедности Уједињених нација.

Отпад је свака материја или предмет који власник одбацује, намерава или мора да одбаци. Врсте отпада су: комунални отпад (отпад из домаћинства); комерцијални отпад; индустријски отпад.

У оквиру регулативе и планских докумената ЕУ, све више се промовише смањење настајања отпада, што би смањило проблем отпада на самом извору. Постоји, међутим, значајна разлика у примени овог принципа у земљама чланицама ЕУ. Процент рециклаже отпада се креће од 10 до 65%, а проценат одлагања отпада на депоније од 10% до 90%. Принцип смањења количине отпада обухвата иницијативе за увођење чистије технологије, и свеобухватне кампање ширења јавне свести код становништва, у школама и сл. Политика ЕУ о отпаду наглашава развој мера као што су: промовисање чистије производње; уклањање опасних карактеристика отпада третманом; успостављање техничких стандарда који би ограничили садржај одређених опасних материја у производима; промовисање поновног коришћења и рециклаже отпада; примена економских инструмената; анализа животног циклуса производа; развој система еко-обележавања.

У оквиру отпада Фонд ће нарочито финансирати акционе и санационе планове, односно програме, пројекте и друге инвестиционе и оперативне активности и то:

- изградња регионалних центара за управљање комуналним отпадом;
- санација и затварања постојећих регистрованих депонија и сметлишта;
- санација црних тачака;
- изградња инфраструктуре за третман опасног отпада и збрињавање опасног отпада;
- успостављање система управљања посебним токовима отпада и др.;
- израду регионалних планова управљања отпадом;
- израду техничких документација за санације депонија чврстог комуналног отпада, за изградњу трансфер станица и рециклажних дворишта;
- изградњу трансфер станица и рециклажних дворишта, набавку комуналне опреме (камиони смећари, посуде, пресе, итд);
- подстицање одвојеног сакупљања, поновне употребе и искоришћења отпада као секундарне сировине или за добијање енергије;
- развијању јавне свести ради укључења проблема животне средине и отпада на свим нивоима, у циљу развијања јавне свести о квалитетном управљању отпадом (неопходно је показати јавности утицај погрешног одлагања отпада на животну средину и на здравље људи);
- подстицање производње и коришћења вишекратне амбалаже у циљу стварања услова заштите животне средине које амбалажа мора да испуњава за стављање у промет, управљање амбалажом и амбалажним отпадом, извештавање о амбалажи и амбалажном отпаду, као и друга питања од значаја за управљање амбалажом и амбалажним отпадом који је настао привредним активностима на територији Републике Србије (потребно је смањити настајање амбалажног отпада, остваривање могућности поновног коришћења и подстицање рециклаже).

Акција „Очистимо Србију“

Министарство животне средине и просторног планирања препознало је, као један од највећих проблема животне средине у Србији, низак ниво управљања отпадом. Проблеми настају као последица недовољно развијене инфраструктуре, али и лоших навика и недовољне бриге за околину. Око 40% генерисаног комуналног (кућног) отпада у Србији одлаже се на дивљим депонијама, а њих је 4481 према последњем извештају инспекције. Преостали део, око 1,24 мил. тона годишње одлаже се на 164 званично регистроване депоније, које нажалост, у највећем броју случајева нису адекватно решење већ проблем који такође мора да буде решен. Стање је лоше и када је реч о индустријском отпаду, а као посебан проблем издваја се третман опасног отпада. Циљ је стварање уштеда, нових радних места и развој нове ЕКО индустрије.

Решење свих ових проблема јесте могуће, ако се сви ангажују, и држава и привреда и грађани.

Из наведених разлога Министарство животне средине и просторног планирања покренуло је широку друштвену акцију „Очистимо Србију“ чији су циљеви:

1. Смањење загађења
 - Уклањање дивљих депонија
 - Решавање проблема опасног отпада
 - Унапређење система управљања отпадом
2. Подизање капацитета ЕКО индустрије
 - Доношење нових прописа - као темељ развоја
 - Финансијска подршка за куповину опреме
 - Формирање јавне базе података

3. Промена лоших навика и унапређење свести о значају заштите животне средине

- Едукативна кампања
- Већа заступљеност заштите животне средине у образовању
- Уважавање еколошких принципа током јавних догађаја и манифестација

Влада Републике Србије уврстила је међу своје приоритете спровођење акције „Очистимо Србију“ чиме је омогућено да се, поред Фонда за заштиту животне средине ангажују и средства из Националног инвестиционог плана, Фонда за развој и Националне службе за запошљавање, као и локалне самоуправе, представници привреде, невладине организације, грађани и медији. У 2011. години приоритети акције „Очистимо Србију“ биће изградња рециклажних дворишта, набавка канти и контејнера, уклањање дивљих депонија и „велико спремање Србије“.

Подстицајна средства

У 2011. години Фонд ће додељивати подстицајна средства за поновну употребу и искоришћавање отпада као секундарне сировине или за добијање енергије у складу са Уредбом о висини и условима за доделу подстицајних средстава („Службени гласник РС“, бр. 88/09, 67/2010 и 101/2010) и Правилником о усклађеним износима подстицајних средстава („Службени гласник РС“, бр. 16/2011)а на основу јавног конкурса. На јавни конкурс могу се пријавити оператери постројења за поновно искоришћавање, односно третман отпада који имају дозволу у складу са Законом о управљању отпадом, односно потврду о испуњености услова за добијање дозволе издату од стране надлежног органа и колективни оператери за управљање отпадом електричном и електронском опремом.

Подстицајна средства додељују се у следећим износима:

- за поновну употребу, рециклажу и коришћење отпадне гуме као секундарне сировине - 17.059,00 динара по тони,
- за третман отпадних гума ради добијања енергије – 3.345,00 динара по тони,
- за поновну употребу, рециклажу и коришћење отпадних уља као секундарне сировине – 9,00 динара по килограму,
- за поновну употребу, рециклажу и коришћење отпадних стартера, акумулатора, индустријских батерија и акумулатора – 13,50 динара по килограму
- за поновну употребу, рециклажу и коришћење отпадних преносивих акуулатора или стартера – 135,00 динара по килограму
- за поновну употребу, рециклажу и коришћење отпадне електричне и електронске опреме у 2010. години – 55,00 динара по килограму за свих десет разреда електричне и електронске опреме
- за поновну употребу, рециклажу и коришћење отпадне електричне и електронске опреме у 2011. години према следећој табели:

Отпадна електрична и електронска опрема:	2011. година
разред 1 (велики кућни апарати) осим:	40 дин/кг
- расхладних уређаја и климе	100 дин/кг
- уређаја за грејање	12 дин/кг
разред 2 (мали кућни апарати)	54 дин/кг
разред 3 (опрема информатичке технологије и телекомуникације) осим:	54 дин/кг

- монитора ЦРТ	35 дин/кг
- осталих монитора	80 дин/кг
разред 4 (опрема широке потрошње за разоноду) осим:	25 дин/кг
- телевизијских апарата ЦРТ	35 дин/кг
- осталих телевизијских апарата	80 дин/кг
разред 5 (опрема за осветљење)	30 дин/кг
подразред 5а (флуоресцентне, компактне, остале светиљке)	120 дин/кг
разред 6 (електрични и електронски алат)	45 дин/кг
разред 7 (играчке, опрема за рекреацију и спорт)	25 дин/кг
разред 8 (медицински помоћни уређаји)	45 дин/кг
разред 9 (инструменти за праћење и надзор)	90 дин/кг
разред 10 (аутомати)	90 дин/кг

Подстицајна средства колективном оператеру за управљање отпадном електричном и електронском опремом за инвестицију у нова постројења за управљање отпадном електричном и електронском опремом:

1) у првој години инвестиције у висини 80% вредности инвестиције али не више од 75% од износа који су на име накнаде за производе који након употребе постају посебни токови отпада уплатиле чланице колективног оператера за исти период,

2) у другој години инвестиције у висини 40% вредности инвестиције али не више од 37,5% од износа који су на име накнаде за производе који након употребе постају посебни токови отпада уплатиле чланице колективног оператера за исти период.

Колективном оператеру за управљање отпадном електричном и електронском опремом подстицајна средства се могу доделити само за инвестицију у нова постројења за управљање отпадном електричном и електронском опремом која не може бити мањег капацитета на годишњем нивоу од количине производа који после употребе постају посебни токови отпада, а које чланице колективног оператера стављају годишње на тржиште Републике Србије.

Уредбом и конкурсом регулисана је обавезна конкурсна документација и процедура доделе подстицајних средстава.

Биодиверзитет

Велика биолошка разноврсност у Србији условљена је биогеографским положајем, отвореношћу територије према другим регионима у окружењу, као и историјским процесима флорогенезе и фауногенезе у последњих неколико стотина хиљада година. Изузев равничарских делова Панонске низије на северу, Србија се највећим делом налази на Балканском полуострву, које је једно од тзв. «врућих» тачака, односно центара биодиверзитета Европе.

На територији Србије су присутна три биома: субмедитерански као део медитеранског, средње-европски и понтско-јужносибирски, док су, захваљујући висинском зонирању екосистема на планинама, присутни елементи бореалног, средње-европског планинског (укључујући арктичко-алпијске) и јужно-европског планинског биома.

Процењује се да у Србији постоји око 1000 биљних заједница. Балкански ендемити чине 8,06% флоре Србије (287 таксона), а локални ендемити 1,5% (59 врста). Бројност и разноврсност фауне је такође изразито висока. Укупан број сисара, птица гнездарица, гмизаваца, водоземаца и риба, чини око 43,3% укупног броја ових група животиња у Европи. Бројне врсте су терцијарни, глацијални, бореални реликти а клисуре и кањони источне и

западне Србије представљају најзначајније рефугијуме терцијарне вегетације на Балканском полуострву.

Притисак на биодиверзитет и геодиверзитет Србије се највише одражава на стање шумских екосистема и осетљивих екосистема (акватични екосистеми, односно влажна и мочварна станишта, степе и шумостепе, пешчаре, континенталне слатине, високопланинска станишта и др.) и узрокује смањивање, односно губљење биодиверзитета и геодиверзитета. Геодиверзитет је у Србији под притиском разних антропогених активности и употребе земљишта, као што су рударство, стамбена изградња или изградња индустријских постројења, изградња путева, пољопривреда, шумарство, енергетски сектор и др.

Непримерено или неприхватљиво коришћење геодиверзитета може коначно да доведе до губитка геодиверзитета. Како геолошки објекти чине саставни део природних станишта врста као и предела, њихов губитак/оштећење представља фактор који доприноси губитку биодиверзитета. Вредности предела се смањују, његов карактер се мења оштећењем или губитком геодиверзитета.

У оквиру биодиверзитета, у циљу решавања проблема (фрагментација екосистема, нарушавање и измена природних станишта, неадекватно управљање заштићеним природним добрима, деградација и промена намене земљишта, нарочито на рачун шумског земљишта, исушивање бара и мочвара и сл.; интензивно коришћење шума, ловне фауне и рибљег фонда; неконтролисано сакупљање дивљих биљних и животињских врста и гљива ради стављања у промет, без адекватне примене мера заштите и унапређења), Фонд ће нарочито финансирати програме и пројекте:

- заштиту и очување биодиверзитета и геодиверзитета;
- подстицање одрживог коришћења заштићених природних добара;
- подстицање одрживог развоја руралног подручја;
- активности из области основних геолошких истраживања;
- унапређење и одрживо коришћење рибљег фонда.

Емисије

Индустријска производња доприноси загађењу животне средине на више начина. Поред емисија загађујућих материја и одлагања отпада, значајан фактор је и коришћење енергената и сировина, јер је индустрија велики потрошач енергије (искористи око 35% укупне потрошње финалне енергије).

У оквиру емисија Фонд ће нарочито финансирати програме и пројекте заштите, очувања и побољшања квалитета ваздуха као и ублажавања климатских промена и заштиту озонског омотача (изградња филтера за пречишћавање штетних емисија у ваздух, реконструкција постојећих погона у циљу смањења штетних емисија у ваздух...), односно стварање услова за укупно смањење штетних емисија у животну средину.

Едукација

Установљавање политике о развијању јавне свести ради укључења проблема животне средине је обавеза заштите животне средине на свим нивоима. Подстицање образовних и едукативних активности са циљем заштите животне средине, подизање свести јавности као и очување природних вредности је један од приоритета Фонда.

У оквиру едукације и јачању свести грађана, Фонд ће нарочито финансирати активности кроз сарадњу са стручним институцијама, правним лицима и невладиним организацијама.

Као резултат очекује се постизање боље информисаности грађана о стању и заштити животне средине у Републици, као и о потреби очувања природних вредности.

Мониторинг

У склопу бројних активности којима се хармонизује домаћа пракса са ЕУ регулативом, поред законских решења у области заштите животне средине, планира се финансирање осавременавања мониторинг чинилаца животне средине, а ради реализације Закључка Владе из августа 2007. Године којим је задужена Агенција за заштиту животне средине на успостављању Државног система за аутоматски мониторинг квалитета ваздуха у Србији. Преовлађујући део опреме тог система, који чини 28 станица, долази из донација Европске уније. Увиђајући значај познавања параметара квалитета ваздуха у реалном времену, успостављање система подржавају Министарство животне средине и просторног планирања и Фонд за заштиту животне средине Републике Србије. Из домаћих средстава до сада је набављено, постављено и пуштено у рад шест аутоматских станице за праћење квалитета ваздуха. У оквиру мониторинга Фонд ће нарочито финансирати ширење мреже у загађеним подручјима где је концентрација загађујућих честица на граници дозвољених или изнад дозвољених. Контрола квалитета ваздуха врши се ради утврђивања нивоа загађености ваздуха и оцене утицаја загађеног ваздуха на здравље људи, природне и радом створене вредности животне средине и климу, како би се предузеле потребне мере у циљу заштите животне средине и здравља људи.

Ремедијација

У оквиру ремедијације Фонд ће нарочито финансирати програме и пројекте који се односе на предузимање мера за заустављање загађења и даље деградације животне средине до нивоа који је безбедан за будуће коришћење простора.

Кредити

Законом о Фонду за заштиту животне средине предвиђено је да се средства Фонда додељују корисницима између осталог и у облику кредита. Због чињенице да је Фонд директни буџетски корисник и да послује у складу са Законом о буџетском систему, није могуће да Фонд директно додељује средства кредита. Фонд је у 2009. години први пут почео додељивати средства у облику кредита (зајма), према механизму који је усаглашен са Министарством финансија – Управа за трезор, а на основу уговора о комисиону који је закључен са Фондом за развој републике Србије.

Уговором о комисиону је дефинисано да Фонд за развој врши економску оцену пројеката, оцену финансијског стања корисника, кредитне способности и инструмената обезбеђења, евентуалну принудну наплату потраживања, те пренос средстава корисницима и њихову отплату преко рачуна Фонда за развој.

Планира се да у 2011. години кредити Фонда се додељују и у сарадњи са пословним банкама.

Средства кредита намењена су приватном сектору за подстицање управљања отпадом и емисијама у циљу заштите животне средине, подстицање поступања са отпадом и искориштавања вредних својстава отпада и подстицање коришћења обновљивих извора енергије.

Средства за рад Фонда

Законом о Фонду за заштиту животне средине прописано је да се средњорочним програмом рада Фонда могу предвидети средства за рад Фонда највише до 3% остварених

прихода. За 2011. годину предвиђена су средства за рад Фонда у износу од 37.650.000,00 динара, а што је 1,27% у односу на остварени приход у 2010. години.

Законом о буџету Републике Србије за 2011. годину наведени износ од 37.650.000,00 динара распоређен је по буџетским позицијама на следећи начин: 413 - накнаде у природи 150.000, новогодишњи пакетићи за децу запослених и др; 414 - социјална давања запосленима 400.000; 415 - накнада трошкова за запослене 800.000, планирана су средства за боловања за запослене, отпремнине, помоћи, према дознакама и према списку о присутности на послу; 416 - накнаде запосленима и остали посебни расходи, следећи упутство Министарства финансија да се ова економска класификација може планирати до нивоа планираних расхода у 2010. години, Фонд за заштиту животне средине ова средства, планира и за 2011. годину у износу од 300.000; 421 - стални трошкови 800.000, односе се на трошкове осигурања запослених у случају несреће на раду, трошкове осигурања службеног аутомобила и здравствено осигурање запослених; 422 - трошкови путовања 1.100.000, обухватају службена путовања у земљи и иностранству, трошкове превоза, смештаја и дневница на службеном путу; 423 - услуге по уговору 24.000.000, средства су планирана за исплату накнада члановима Управног одбора Фонда, затим угоститељске услуге, репрезентација Фонда, услуге штампања и превођења, адвокатске услуге, услуге информисања, издаци за стручна саветовања и котизације, публикације, објављивање тендера и информативних огласа, као и издаци за обавезно полагање стручних испита запослених радника; 425 - текуће поправке и одржавање 1.200.000, исказана су средства за поправке и одржавање опреме Фонда (опреме за саобраћај, компјутерске опреме итд.); 426 - материјал 2.200.000, обухвата средства планирана за набавку административног материјала, пре свега за набавку канцеларијског материјала, стручне литературе за редовне потребе запослених, публикација, часописа и гласила, као и издатке за гориво – мазива и материјале за посебне намене; 482 - порези, обавезне таксе и казне 100.000; 511 – зграде и грађевински објекти 1.800.000, за адаптацију терасе у канцеларијски простор, израду идејног решења за рециклажна дворишта, 512 - машине и опрема 4.800.000, за куповину компјутерске опреме, софтвера и друге потребне опреме.

Одлуке директора

Управни одбор Фонда овлашћује директора Фонда да доноси Одлуке о додели средстава ради финансирања пројеката чија вредност појединачно не прелази износ од 100.000,00 динара а највише до укупног износа од 1.000.000,00 динара годишње.

Остале планиране активности

Нормативне активности од значаја за рад Фонда

У следећој години очекује се доношење нових подзаконских аката, те допуна и имплементација постојећих у циљу увођења плаћања накнада које су прописане законима.

На основу Закона о водама Влада ће донети уредбу којом ће се утврдити висина накнаде за воде, умањење накнаде за загађење вода ако се отпадне воде пречишћавају у складу са ефектима пречишћавања, као и висину надокнаде трошкова обрачуна и задужења обвезника плаћања.

Уредбом о производима који после употребе постају посебни токови отпада, обрасцу дневне евиденције о количини и врсти произведених и увезених производа и годишњем извештају, начину и роковима достављања годишњег извештаја, обвезницима плаћања накнада, критеријумима за обрачун, висину и начин обрачунавања и плаћања накнаде („Службени гласник РС“, број: 89/09) утврђено је плаћање накнаде за гуме од моторних возила и остале сличне производе, производе који садрже азбест, батерије и акумулаторе, минерална

и синтетичка уља и мазива, електричне и електронске производе. У току наредне године уредба ће се допунити тако што ће се увести накнаде и за остале посебне токове отпада.

Законом о изменама и допунама закона о заштити животне средине („Службени гласник РС“, број: 36/09) уведена је накнада за загађивање животне средине на подручјима од посебног државног интереса у области заштите животне средине (члан 85а). Средства остварена од ове накнаде приход су буџета Републике у висини од 80% а у висини од 20% приход су буџета јединице локалне самоуправе. Влада утврђују подручја од посебног државног као и висину и начин плаћања накнаде за загађивање животне средине на овим подручјима. Доношење наведене уредбе очекује се у наредној години.

Представници Фонда укључени су у радне групе које Министарство животне средине и просторног планирања формира ради израде нацрта и предлога прописа из своје надлежности. Фонд такође учествује у давању мишљења на законе које друга министарства достављају Министарству животне средине и просторног планирања на мишљења.

Рад на успостављању регистра загађивача

Фонд доноси решења обвезницима плаћања накнаде за загађење животне средине у складу са Уредбом о врстама загађивача, критеријумима за обрачун накнаде за загађивање животне средине и обвезницима, висини и начину обрачунавања и плаћања накнада („Службени гласник РС“, бр. 113/05), на основу извештаја Инспекцијских органа Министарства животне средине и просторног планирања, с обзиром да није установљен Интегрални катастар загађивача. У циљу успостављања Интегралног катастра загађивача Фонд је у 2008. и 2009. години, у сарадњи са Агенцијом за заштиту животне средине финансирао набвку Информационог система интегралног катастра загађивача (софтвера) и неопходне рачунарске опреме који су инсталирани у просторијама Агенције за заштиту животне средине.

Наведени Информациони систем је израђен у складу са Правилником о методологији за израду интегралног катастра загађивача (Сл. гласник РС, бр. 94/2007), Правилник прописује да ИКЗ обухвата групу одређених предузећа, према листи из Прилога 1. наведеног Правилника, односно у складу са листом PRTR протокола Архуске конвенције која се заснива на инсталираним производним капацитетима предузећа.

Нови Закон о управљању отпадом, Закон о амбалажи и амбалажном отпаду, као и Закон о квалитету ваздуха прописује нове законске обавезе извештавања и други законски основ за прикупљање података који се не заснива на инсталираним капацитетима, већ на количини произведеног отпада, односно количини емитованих гасова, те је Управни одбор Фонда доделио средства Агенцији за заштиту животне средине у износу од 15.000.000,00 динара за израду Информационог система за амбалажу и амбалажни отпад, Информационог система за управљање отпадом, Информационог система за емисије у ваздух и Информационог система за израду извештаја о стању животне средине на националном и европском нивоу, који ће чинити део Националног регистра извора загађивања животне средине. Подаци и количине из информационог система представљаће основ за израчунавање националних количина емитованих загађујућих материја у ваздух, као и националних количина везаних за управљање отпадом. Успостављањем и одржавањем овог информационог система, обезбеђује се важан механизам за повећање одговорности свих субјеката друштва који на било који начин могу имати позитиван или негативан ефекат на животну средину, као неодвојивим елементом одрживог развоја.

Успостављање информационог система управљања отпадом и амбалажом и амбалажним отпадом омогућиће и развој дела тржишта везаног за отпад, који је у свету у константном порасту, који отпад представља као потенцијални ресурс и секундарну сировину са позитивном вредношћу размене. Прикупљање и обрада података, припрема индикатора и информација везаних за све фазе управљања отпадом треба да доведу и до успостављања трајног механизма „загађивач плаћа“. Потребно је посебно нагласити да се из наведених информационог система добијају индикатори и информације неопходни за праћење низа

активности који проистичу из међународних обавеза (нпр. смањење количина амбалажног отпада за период од 2010. до 2014. године), за израду националног извештаја о стању животне средине, као и извештавање према ЕЕА и другим међународним организацијама.

Спровођење овог пројекта пратиће израда и усвајање одговарајућих подзаконских аката и измена и допуна постојећих у циљу поспешивања услова за пословање и ефективну примену економских инструмената у животној средини.

Јачање сарадње са локалним самоуправама

Закон о заштити животне средине чланом 85. одређује да део прихода накнаде за загађивање (40%) припада јединици локалне самоуправе на чијој територији се загађивач налази. Истовремено јединице локалне самоуправе имају могућност да у складу са чланом 87. Закона о заштити животне средине прописују локалне накнаде за загађење животне средине.

Како је кроз рад Фонда уочен проблем у реализацији пројеката које Фонд суфинансира у сарадњи са јединицама локалне самоуправе, шта је било истакнуто и у извештајма о пословању за претходне године, а који проблем, поред недостатка финансијских средстава, проистиче из недовољне припремљености органа локалне самоуправе за припрему и реализацију пројеката у области заштите животне средине (изградње регионалних санитарних депонија, санације одлагалишта чврстог комуналног отпада, изградње трансфер станица итд.) у погледу логистике и координације (прибављање различитих дозвола и одобрења, решавање власничких односа, израда пројеката, аплицирање за средства страних Фондова и организација), Фонд је успоставио сарадњу са Сталном конференцијом градова и општина.

Наведена сарадња је резултирала закључењем Протокола о сарадњи између Фонда и сталне конференције, а подразумева заједничку припрему Конкурса за доделу средстава Фонда јединицама локалне самоуправе, упитника и критеријума за бодовање, учешће представника Сталне конференције у конкурсним комисијама, објављивање конкурса на интернет страници Сталне конференције итд.

Стална конференција општина и градова води СЛАП базу података у коју се пријављују сви инфраструктурни пројекти на територији Републике. Успостављањем сарадње са Сталном конференцијом постигнуто је да све пријаве пројеката које јединице локалне самоуправе подносе Фонду поводом расписаних конкурса аутоматски улазе у СЛАП базу података, без обзира да ли су изабрани на конкурс Фонда, чиме постају доступни потенцијалним страним инвеститорима, који приликом избора пројеката за финансирање узимају у обзир рејтинг пројекта у СЛАП бази.

Фонд ће и у 2011. години наставити са активностима које за циљ имају бољу координацију са јединицама локалне самоуправе, кроз сарадњу са Сталном конференцијом градова и општина и кроз непосредну сарадњу. Фонд ће нарочито развијати активности у погледу сарадње са буџетским фондovima јединица локалне самоуправе и буџетским фондом аутономне покрајине Војводине, који су основани у складу са Законом о заштити животне средине.

Јавност рада Фонда

Остваривање начела јавности рада Фонда остварује се првенствено преко интернет странице Фонда www.sepf.gov.rs

На интернет страници су доступни Закон о Фонду за заштиту животне средине, Статут Фонда, годишњи и средњорочни програм рада, извештаји о пословању, правилници којима се регулише услови и поступак за коришћење и контролу коришћења средстава Фонда, законски и подзаконски прописи из области заштите животне средине, конкурси за доделу средстава, записници о отварању и оцени пријава, одлуке по конкурсима као и остала важнија обавештења из области рада Фонда.

Фонд је у предходном периоду достављао одговоре на захтеве за достављање информација од јавног значаја, што ће наставити и у 2011. години.

Унапређивање пословања и међународна сарадња

У 2008. години набављен је и инсталиран софтвер за обрачун и наплату накнада за загађивање животне средине и накнада за супстанце које оштећују озонски омотач чиме се омогућују прецизније и ефикасније вођење евиденција о наведеним накнадама и обвезницима плаћања накнада кроз електронске базе података. Софтвер је значајно убрзао процедуру обрачуна накнада и доношења решења.

У складу са усвојеним посебним законима из области животне средине и уведеним новим накнадама (накнада за посебне токове отпада, накнада за стављање амбалаже у промет, накнада за коришћење рибарског подручја) у 2011. години планирана је набавка софтвера који ће пратити комплетно материјално-финансијско пословања Фонда, закључене уговоре са корисницима средстава, обрачун и евидентирање накнада према Закону о управљању отпадом, Закону о амбалажи и амбалажном отпаду, Закону о одрживом коришћењу рибљег Фонда, евиденција усвојених одлука са седница Управног одбора Фонда, праћење реализације програма и пројеката који се суфинансирају.

Донет је Правилник о условима које морају испуњавати корисници средстава Фонда за заштиту животне средине, условима и начин додељивања средстава, критеријуми и мерила за оцењивање захтева за додељивање средстава и начину праћења наменског коришћења средстава и уговорених права и обавеза и Правилник о начину и условима додељивања кредита Фонда за заштиту животне средине, којима је прецизније дефинисана процедура пријављивања и одобравања пројеката, коришћење и надзор над коришћењем средстава Фонда. У складу са одредбама наведених правилника израђени су обрасци пријаве за суфинансирање пројекта, пријава за финансирање пројекта средствима зајма, периодични и завршни извештај, упитник за бодовање пројеката пријављених на јавни конкурс, образац за оцену пројеката итд. Наведени обрасци су истакнути на интернет страници Фонда а имају за сврху благовремено упознавање потенцијалних корисника средстава Фонда са процедурама, правима и обавезама, као и праћење пројеката од стране Фонда по јединственој методологији.

У 2011. години се планира наставак започетих активности:

- у области надзора и финансијског надзора над реализацијом пројеката, кроз упућивање захтева за подношење извештаја корисницима средстава који не достављају извештаје у складу са закљученим уговорима и захтева за достављање додатних образложења, праћењем изведених радова кроз привремене ситуације и достављене рачуне, као и надзор на терену над извршеним радовима тамо где пројекти обухватају извођење грађевинских радова, побољшање планирања и управљања пројектима, као и надзора над реализацијом пројеката,

- у области надзора над спровођењем поступака јавних набавки које у циљу реализације одобрених пројеката спроводе корисници средстава, што обухвата давање савета, пружање помоћи у поступку дефинисања конкурсне документације и учешће представника Фонда у комисијама за јавне набавке.

У области међународне сарадње приоритетне активности Фонда ће се односити на праћење трендова у области економских инструмената у заштити животне средине и успостављање сарадње са Фондовима из суседних земаља ради размене искуства и информација, као и ради побољшања пословања.

Фонд ће наставити сарадњу са Пројектом за подршку локалним самоуправама који је основала Европска агенција за реконструкцију (ЕАР). Резултат досадашње заједничке сарадње је успостављење финансијске конструкције за изградњу четири регионална центра за управљање отпадом и то: Ужице и Пирот који ће се финансирати из средстава КАРДС и Сремска Митровица и Прокупље који треба да се финансира из ИПА Фондова. Наведеним општинама

раније су одобрена средства Фонда за суфинансирање прве фазе изградње регионалних депонија, а на овај начин је постигнуто затварање финансијске конструкције, односно обезбеђивање преосталих потребних средстава од стране ЕАР.

Фонд је успоставио контакте са С.Р.Е.А.М. Serbia PPP Alliance у вези са финансирањем пројеката заштите животне средине кроз приватна-јавна партнерства. Сарадња ће се прецизније дефинисати по доношењу одговарајућих прописа којим ће се уредити начин деловања приватних јавних партнера (ППП) у Србији.

Фонд активно учествује у раду Координационе групе за инфраструктурне пројекте (MIASP) која је основана на иницијативу ЕАР-а и Фонда, а уз подршку Министарства за заштиту животне средине у јулу 2007. године. У раду координационе групе учествују и Министарство финансија, Министарство за регионални развој, Министарство за државну управу и локалну самоуправу, Министарство за инфраструктуру, Канцеларија подпредседника Владе, Стална конференција градова и општина, и ЕАР, ЕБРД, КФВ, СИДА и друге донаторске институције.

Планира се коначна реализација пројекта „Имплементација третмана електричног и електронског отпада у Републици Србији“ који је већим делом окончан у 2009. години. Пројекат је, на предлог Министарства животне средине и просторног планирања, финансиран донацијом Центра за међународну сарадњу и развој Републике Словеније у износу од 100.000 ЕУР и средствима Фонда у износу од 30.000 ЕУР. Пројекат ће за резултат имати израду законодавних основа и предлога за успостављање административних услова за спровођење Директиве 2002/96/ЕЗ Европског парламента и Савета од 27. јануара 2003. године о отпадној електричној и електронској опреми (ОЕЕО) у Републици Србији и помоћи ће у спречавању гомилања отпадне електричне и електронске опреме, коју у расклопљеном облику можемо поново користити, рециклирати или на други начин прерађивати у циљу смањења количине отпада намењеног потпуном уништењу или искључиво гомилању као комуналног отпада штетног по животну средину.

Резиме

Усвајањем Закона о Фонду за заштиту животне средине и посебних закона из области заштите животне средине (Закон о отпаду, Закон о амбалажи и амбалажном отпаду, Закон о заштити и одрживом коришћењу рибљег фонда, Закон о водама итд.) проширене су надлежности Фонда и повећани су приходи у односу на претходни период. То је довело до повећања броја одобрених пројеката, а исто се очекује и у 2011. години. Фонд ће наставити активности у циљу унапређивања пословања, које се односе на планирање пројеката, избор и реализацију пројеката, квалитетан надзор над реализацијом пројеката који укључује надзор над спровођењем поступака јавних набавки од стране корисника средстава Фонда, теренски надзор изведених радова и финансијски надзор, финансирање еколошких активности привредних субјеката путем кредита под повољнијим условима од тржишних (набавка опреме којом се подстиче збрињавање и третирање отпада, рециклажа, коришћење обновљивих извора енергије итд.)

Проширење надлежности Фонда и повећање прихода од накнада захтеваће повећање броја запослених ради успешног обављања постојећих и нових послова (послови обрачуна, контроле и наплате нових накнада према посебним законима, које се као јавни приход користе преко Фонда, послови у вези са подстицајним средствима итд.), додатна усавршавања тренутно запослених и проширење пословног простора Фонда.

Наставиће се и активности на успостављању и одржавању сарадње са релевантним органима и институцијама у циљу побољшању стања животне средине у Републици Србији.

Број: 021-02-001/2011-01

Датум: 21.04.2011. године

ЧЛАН
УПРАВНОГ ОДБОРА
По овлашћењу број: 110-00-001/2011-01/2 од 16.03.2011. године

Немања Комазец